

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК
ІНСТИТУТ САДІВНИЦТВА

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. директора Інституту садівництва НААН
 М.О. Бублик
«25» червня 2025 р.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до практичних занять з дисципліни професійної підготовки

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА

ПЛОДІВ І ЯГІД

(за освітньо-науковим рівнем «Доктор філософії» для аспірантів
спеціальності Н1 АГРОНОМІЯ)

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Актуальні питання технології виробництва плодів і ягід» для аспірантів освітньо-наукового рівня «Доктор філософії» спеціальності Н1 АГРОНОМІЯ /
Укл.: О.А. Кіщак. Київ, 2025. 8 с.

Укладач:

КІЩАК Олена Анатоліївна, доктор сільськогосподарських наук

Затверджено на засіданні вченої ради Інституту садівництва НААН від 24 червня 2025 року, протокол № 5.

Практичне заняття № 1

Тема: Перспективні сорти зерняткових культур для промислового садівництва .

Мета: Вивчити основні показники, за якими добираються сорти для інтенсивних насаджень зерняткових культур.

Розглянути завдання та запитання, які наводяться нижче.

1. Проаналізувати дані ФАО щодо структури і динаміки площ та валових зборів.
2. Проаналізувати рівні споживання, експорт та імпорт плодів яблуні і груші в Україні.

Практичне заняття № 2

Тема: Особливості створення інтенсивних насаджень зерняткових культур.

Мета: Вивчити особливості створення та догляду за інтенсивними насадженнями зерняткових культур.

Розглянути завдання та запитання, які наводяться нижче.

1. Проаналізувати вартість створення інтенсивних насаджень яблуні і груші з різною щільністю садіння.
2. Ознайомитися з особливостями догляду за інтенсивними насадженнями зерняткових культур.

Практичне заняття № 3

Тема: Особливості вирощування екологічно безпечної продукції зерняткових культур.

Мета: Ознайомитися з новітніми тенденціями в світі та Україні щодо вирощування екологічно безпечних плодів.

Розглянути завдання та запитання, які наводяться нижче.

1. Особливості в створенні насаджень для вирощування екологічно чистої продукції.
2. Аналіз та добір біологічних засобів захисту насаджень при вирощуванні екологічно чистої продукції.

Практичне заняття № 4

Тема: Сучасні конструкції насаджень яблуні і груші.

Мета: Ознайомитися з новітніми конструкціями інтенсивних насаджень зерняткових культур. На прикладі яблуні та груші навчитися аналізувати сучасний сортимент, та добирати форми крони, сорти та підщепи, придатні для створення насаджень інтенсивного типу.

Розглянути завдання та запитання, які наводяться нижче.

1. Добір сортів та підщеп для насаджень інтенсивного типу.
2. Добір форм крони при створенні інтенсивних насаджень.

Практичне заняття № 5

Тема: Особливості формування врожаю в інтенсивних садах зерняткових культур.

Мета: Ознайомлення з особливостями формування та догляду за врожаєм в інтенсивних садах.

Розглянути завдання та запитання, які наводяться нижче.

1. Ознайомитися з методикою визначення знімальної стиглості яблук, що призначені для довготривалого зберігання.

2. Вивчити різні способи захисту врожаю від несприятливих факторів довкілля.

Практичне заняття № 6

Тема: Особливості функціонування ринку плодів кісточкових культур.

Мета: Вивчення особливостей функціонування ринку плодів кісточкових культур.

Розглянути завдання та запитання, які наводяться нижче.

3. Проаналізувати дані ФАО щодо структури і динаміки площ та валових зборів.
4. Проаналізувати рівні споживання, експорт та імпорт плодів кісточкових культур в Україні.

Практичне заняття № 7

Тема: Особливості створення інтенсивних насаджень кісточкових культур.

Мета: Вивчити особливості створення та догляду за інтенсивними насадженнями кісточкових культур.

Розглянути завдання та запитання, які наводяться нижче.

3. Проаналізувати сортовий склад та підщепи для створення інтенсивних насаджень кісточкових культур.
4. Ознайомитися з особливостями догляду за інтенсивними насадженнями кісточкових культур.

Практичне заняття № 8

Тема: Особливості формування і обрізування дерев кісточкових культур в інтенсивних садах.

Мета: Ознайомитися з новітніми способами формування і обрізування дерев кісточкових культур.

Розглянути завдання та запитання, які наводяться нижче.

1. Проаналізувати основні форми крони для дерев різних кісточкових порід.
2. Ознайомитися з сучасними способами формування і обрізування дерев кісточкових культур в інтенсивних садах.

Практичне заняття № 9

Тема: Сучасні конструкції насаджень кісточкових культур.

Мета: Ознайомитися з особливостями створення різних конструкцій інтенсивних насаджень кісточкових культур.

Розглянути завдання та запитання, які наводяться нижче.

1. Провести аналіз сучасного асортименту та підщеп, які придатні для створення насаджень інтенсивного типу.
2. Визначення щільності розміщення дерев для відповідних сорто-підщепних комбінувань.

Практичне заняття № 10

Тема: Особливості догляду за інтенсивними садами кісточкових культур.

Мета: Ознайомлення з особливостями догляду за інтенсивними садами кісточкових культур.

Розглянути завдання та запитання, які наводяться нижче.

1. Ознайомитися з системою утримання та удобрення ґрунту.
3. Ознайомитися з системою захисту від шкідників і хвороб.

Практичне заняття № 11

Тема: Особливості вирощування куштових ягідних культур.

Мета: Ознайомлення з особливостями вирощування смородини, порічки та агрусу.

Розглянути завдання та запитання, які наводяться нижче.

1. Ознайомитися з сучасним асортиментом та способами закладання насаджень.
2. Ознайомитися з системою захисту куштових ягідних культур від шкідників і хвороб.

Практичне заняття № 12

Тема: Особливості вирощування малини та ожини.

Мета: Ознайомлення з особливостями вирощування малини та ожини.

Розглянути завдання та запитання, які наводяться нижче.

3. Ознайомитися з сучасним асортиментом та способами закладання насаджень.
4. Ознайомитися з сучасними способами закладання насаджень та системою захисту їх від шкідників і хвороб.

Практичне заняття № 13

Тема: Особливості вирощування суниць.

Мета: Ознайомлення з сучасними способами створення насаджень суниць.

Розглянути завдання та запитання, які наводяться нижче.

5. Ознайомитися з сучасним асортиментом та способами закладання насаджень.
6. Ознайомитися з системою вирощування суниць в закритому ґрунті.

Практичне заняття № 14

Тема: Нішеві ягідні культури. Особливості в вирощуванні.

Мета: Ознайомлення з особливостями вирощування нішевих ягідних культур.

Розглянути завдання та запитання, які наводяться нижче.

1. Ознайомитися з сучасним асортиментом та способами закладання насаджень.
2. Ознайомитися з сучасними способами закладання насаджень та системою захисту їх від шкідників і хвороб.

Практичне заняття № 15

Тема: Механізоване збирання врожаю ягідних культур.

Мета: Ознайомлення з способами механізованого збирання врожаю в насадженнях ягідних культур.

Розглянути завдання та запитання, які наводяться нижче.

1. Придатність сортів для механізованого збирання.
2. Ознайомитися з системою догляду за насадженнями для механізованого збирання.

Рекомендовані джерела інформації

1. Гриник І.В., Бублик М. О. Актуальні дослідження і розробки інституту садівництва НААН та його мережі. Київ: КТ «Забеліна-Фільковська Т.С. і компанія Київ. нотна ф-ка», 2016. 178 с.
2. Гриник І.В., Бублик М.О., Кондратенко П.В., Кіщак О.А., Жук В.М.. Наукові основи виробництва органічної продукції в Україні: монографія / за ред. Я.М. Гадзала, В.Ф. Камінського. – К.: Аграрна наука, 2016. – С. 241-254.
3. Бублик М.О. Методологічні та технологічні основи підвищення продуктивності сучасного садівництва/М.О. Бублик – К.: Нора-Друк, 2005. –288 с.
4. Кіщак О.А. Основи промислової культури черешні в Лісостепу України: монографія. – К.: Аграр. Наука, 2017. – 240 с., 8 с. вкл.
5. Гриник І.В., Жук В.М., Барабаш Л.О. та ін. Основи адаптивних технологій вирощування яблуні в Україні. Монографія. 2020. 240 с.
6. Інтенсивні сади яблуні / Чиж О.Д., Фільов В.В., Гаврилюк О.М., Чухіль С.М. Київ : Аграрна наука, 2008. 224 с.
7. Кондратенко Т.Є. Сорти яблуні для промислових і аматорських садів України. Київ : Манускрипт – АСВ, 2010, 400 с.
8. Карпенчук Г.К. Частное плодоводство. К.: Вища школа, 1984. 295 с.
9. Технологія вирощування смородини чорної та порічки / за ред. П.З. Шеренгового. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2012. 124 с.
10. Жук В.М. Формування та обрізування крон дерев в інтенсивних насадженнях яблуні та груші // Рекомендації. Київ: Лазурит-поліграф, НААН України, Інститут садівництва. 2013. 14 с.
11. Бублик М.О., Омельченко І.К., Жук В.М. Основні аспекти і особливості інноваційно-інтенсивних технологій у промисловому садівництві. Монографія. Економіка та організація промислового садівництва». К., 2010. С. 133-143.
12. Кіщак О.А. Формування і обрізування дерев черешні в інтенсивних насадженнях. Рекомендації. Київ: Лазурит-поліграф, НААН України, Інститут садівництва, 2013. 26 с.
13. Кіщак О.А. Методика групування підщеп плодових культур за силою росту та її обґрунтування на прикладі черешні. Київ: Інститут садівництва НААН, 2014. 26 с.
14. Матвієнко М.В., Бабіна Р.Д., Кондратенко П.В. Груша в Україні. Київ : Аграрна думка, 2006. 320 с.
15. Омельченко І.К., Гриник І.В. Садівнича наука України: минуле, сьогодення, перспективи. Київ : «Преса України», Інститут садівництва НААН України, 2012. 528 с.
16. Омельченко І.К. Культура яблуні в Україні. Київ : Урожай, 2006. 304 с.
17. Рекомендации по закладке интенсивных садов в колхозах и совхозах Украинской ССР /под. ред. М.В. Андриенко и др. К.: УкрНИИ садоводства, 1987. 56 с.
18. Районовані сорти плодових і ягідних культур селекції Інституту зрошуваного садівництва / за ред. М.І. Туровцева, В.О. Туровцевої. Київ: «Аграрна думка», 2002. 148 с.
19. Гриник І.В., Кіщак О.А., Жук В.М., Кіщак Ю.П., Соболь В.А., Ярещенко О.М., Терещенко Я.Ю. Формування та обрізування плодових дерев і кущових ягідників: монографія. Київ: Аграрна наука, 2024. 256 с
20. Атлас перспективных сортов плодовых и ягодных культур Украины / под ред. В.П. Копаня. Киев : Одеск, 1999. 454 с.
21. Верещагин Л.Н. Вредители и болезни плодовых культур. Киев : Юнивест Маркетинг, 2003. 272 с.
22. Дикун О.М., Козак В.В. Інтенсивні технології вирощування органічної

(екологічно чистої) продукції полуниці садової, малини, ожини, смородини і агрусу у незахищеному ґрунті. Київ : «Агросвіт України», 2012. 76 с.

23. Довідник по ягідництву / за ред. В.С. Марковського. Київ : Урожай, 1989. 224 с.
24. Экология плодовых культур / В.Ф. Иванов и др. Киев : Аграрна наука, 1998. 410 с.
25. Кондратенко П.В. Адаптація яблуні в Україні. Київ : Світ, 2001. 192 с.
26. Кондратенко Т.Є. Яблуня в Україні. Сорти. Київ : Світ, 2001. 296 с.
27. Копитко П.Г. Удобрення плодовых і ягідних культур : навч. посіб. Київ : Вища школа, 2001. 205 с.
28. Копылов В.И. Ягодные культуры. Симферополь : Таврида, 1995. 190 с.
29. Копылов В.И. Земляника. Пособие. Симферополь : ПолиПРЕСС, 2007. 368 с.
30. Кудрявец Р.П. Обрезка плодовых деревьев и ягодных кустарников : альбом. Москва : Агропромиздат, 1991. 224 с.
31. Лапа О.М., Дрозда В.Ф., Мельничук С.Д. Основи інтегрованого захисту зерняткових садів. Київ : Універсал-Друк, 2006. 96 с.
32. Лисанюк В.Г. Суниці. Київ : Урожай, 1991. 125 с.
33. Марковский В.С., Бахмат М.І. Ягідні культури в Україні : нав. посіб. Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2008. 200 с.
34. Еремін Г.В., Проворченко А.В., Гавриш В.Ф., Подорожний В.Н., Еремін В.Г. Косточковые культуры. Выращивание на клоновых подвоях и собственных корнях: монографія. Ростов-на-Дону: Издательство «ФЕНИКС». 2000. 254 с.
35. Мельник О.В. Інтенсивний яблуневий сад: закладання і догляд (у десяти частинах). *Новини садівництва. Спеціальний випуск*. 2018. № 6-12, 2019. №1-4. 40 с.
36. Мельник О.В., Стрейф А. Догляд за садом голландського типу. *Новини садівництва. Спеціальний випуск*. 2001. № 6. 60 с.
37. Long L., Lang G., Musacchi S., Whiting M. Cherry training systems. *A Pacific Northwest Extension Publication* 667. April 2015. 63 p.
38. Сучасні технології вирощування ожини та малино-ожинових гібридів / П.З. Шеренговий та ін. Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2013. 130 с.
39. Помология. Т. 1. Яблоня / под ред. М.В. Андриенко. Киев : Урожай, 1994. 458 с.
40. Помология. Т. 2. Груша и айва / под ред. М.В. Андриенко. Киев : Урожай, 1995. 223 с.
41. Помология. Т. 3. Абрикос, персик, алыча / под ред. М.В. Андриенко. Киев : Урожай, 1997. 280 с.
42. Помология. Т. 4. Слива, вишня, черешня / под ред. М.В. Андриенко, П.В. Кондратенко. Киев : Урожай, 2004. 272 с.
43. Рульев В.А. Економічні проблеми розвитку садівництва України : монографія. Київ: ННЦ ІАЕ, 2004. 360 с.
44. Татаринев А.Н. Садоводство на клоновых подвоях. Киев : Урожай, 1988. 208 с.
45. Технологія виробництва плодів зерняткових культур / за ред. Г.К. Карпенчука. Умань, 1993. 181 с.
46. Шестопад О.М. Промислове садівництво України: ретроспектива, сучасний стан та перспективні напрямки розвитку. *Садівництво*. 2007. Вип. 60. С. 28–41.
47. Шеренговий П.З. Моє життя – в моїх сортах. Вінниця : ПП Корзун, 2011. 168 с.
48. Ягідництво : навч. посіб. / за ред. Ю.П. Яновського. Київ : Колобіг, 2009. 216 с.
49. Жук В. М. Застосування синтетичних суперсорбентів і мульчування ґрунту за ресурсозберігальними технологіями вирощування яблуні. *Садівництво*. 2018. Вип. 73. С. 107-115.
50. Жук В.М., Барабаш Л.О. Продуктивність і економічна ефективність вирощування плодів яблуні в різних конструкціях саду на вегетативних підщепах. *Вісник аграрної науки*. 2017. № 2. С. 23-27.

51. Кіщак О.А. Ефективність вирощування нових типів інтенсивних насаджень черешні в Лісостепу України .*Вісник аграрної науки*. 2015. №5.С. 20 – 24.
52. Кіщак О.А., Кіщак Ю.П. Перспективи використання підщеп кісточкових плодових культур серії KRYMSK® у промислових насадженнях України *Садівництво*. 2016. Вип. 71.С. 43-50.
53. Кіщак О.А. Підщепи кісточкових культур для промислових насаджень України. *Пропозиція*. Інтенсивний сад: питання, проблеми, ефективні рішення. –2019.№ 4. С. 24-28.
54. Кіщак О. Вишня. Київ: КП «Дім, сад, город». 2018. 64 с.

Інформаційні ресурси

1. Сайт Інституту садівництва НААН http://sad-institut.com.ua/o_nas.html
2. Бібліотечно-інформаційний ресурс (книжковий фонд, періодика, фонди на електронних носіях тощо), Бібліотеки Інституту садівництва НААН, Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua/>, Київ, просп. Голосіївський, 3 +380 (44) 525-81-04) та інших бібліотек (на розсуд викладача).
3. FAOSTAT.org
4. Інституційний репозитарій ІС НААН (наукові статті, автореферати дисертацій та дисертації).